

УДК 330.322.

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА ПІДТРИМКА СФЕРИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

*О. Маліновська, к.е.н., І. Петрик, аспірант
Львівська державна фінансова академія*

Ключові слова: фінансово-кредитна підтримка, бюджетне фінансування, сфера малого та середнього бізнесу.

Розглядаються основні види фінансово-кредитної підтримки функціонування сфери малого та середнього бізнесу. Основними з них є: бюджетне фінансування, пільгове та іпотечне кредитування, франчайзинг.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток сектора малого та середнього бізнесу не може не відбуватися без втручання держави. Держава як основна керівна ланка розвитку національної економіки і суспільства має брати активну участь у формуванні політики щодо сприяння розвитку сфери малого та середнього бізнесу. Державна політика підтримки багато в чому спирається на досвід розвинутих держав і формується на принципах вирішення важливих соціальних проблем суспільства, забезпечення пріоритетності країни на міжнародних ринках, піднесення добробуту населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у дослідження зазначеної проблеми зробили відомі вчені-економісти: О.А. Безруков [1], Є.С. Гордієнко [2], Л.М. Зайцева [3], І.М. Комарницький [4], І.М. Копченко [5] та ін. Однак на сьогодні ще не сформувалася загальноприйнята науково обґрунтована концепція фінансово-кредитної підтримки функціонування підприємств сфери малого та середнього бізнесу.

Постановка завдання. Метою нашого наукового дослідження є аналіз фінансово-кредитної підтримки функціонування підприємств сфери малого та середнього бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Фінансово-кредитна підтримка держави в сприянні розвитку сфери малого та середнього бізнесу охоплює фінансові, інвестиційні, страхові, податкові та кредитні види впливу на цей сектор економіки. Розвитку сектору малого і середнього бізнесу держава сприяє по-різному.

До фінансово-кредитної підтримки можна віднести цільове бюджетне фінансування, яке полягає у налагоджуванні грошових відносин між державою та бізнесом через безповоротне, безвідплатне виділення коштів централізованого фонду на реалізацію певних державних програм. Бюджетне фінансування проводять з бюджетів різних рівнів. Воно є основним методом забезпечення розвитку економічної структури. Тільки за допомогою бюджетного фінансування створюють умови і забезпечують розвиток нових галузей виробництва. Наступним видом підтримки є цільове та пряме субсидування. Цей вид підтримки спрямований на розвиток науково-дослідних і конструкторських робіт, впровадження у

виробництво нової техніки і технології. Ще одним видом фінансово-кредитної підтримки бізнесу є пільгове кредитування, для чого потрібні пільгові ресурси. Проекти фінансують тільки за наявності гарантії повернення коштів – застави майна. Предметом застави може бути нерухомість, обладнання, автотранспортні засоби та ін. Наступним актуальним видом державної фінансово-кредитної підтримки є гарантійне забезпечення першочергових вкладень для відкриття своєї справи. Пільгові кредити малим підприємствам в Україні надають лише фонди їх підтримки.

Кредитні спілки – це ще один вид фінансово-кредитної підтримки. Держава має скоріше опосередкований, аніж прямий вплив на їх роботу. Відсутність вільних державних коштів для фінансування підприємницьких проектів спричинює пошук інших альтернативних джерел, тому кошти, які є у власності спілок, використовують з метою надання позик членам спілки.

Ще одним видом державної фінансово-кредитної підтримки є іпотечне кредитування. Розвиток іпотечного кредитування в Україні перебуває на етапі становлення. У сучасних правових системах іпотеку розглядають як заставу нерухомості, тобто заставу найбільш коштовного майна. Але відповідно до укладеного договору майно не передається кредитору у власність або в користування, а залишають у боржника, що дає йому змогу, як і раніше, використовувати предмет іпотеки для задоволення власних інтересів.

Ефективним видом підтримки підприємств є страхування захисту господарських інтересів суб'єктів малого та середнього бізнесу від можливих збитків. Страхування необхідне більшості підприємств, оскільки багато з них не мають коштів для захисту своїх майнових інтересів. Однак умови страхування, які пропонують підприємствам, зазвичай не адаптовані до їх потреб і фінансове навантаження стає важким для подолання.

Важливим видом державної фінансової підтримки є франчайзинг – це форма співпраці між підприємствами, одне з яких володіє успішним бізнесом, відомою торговою маркою, ноу-хау, комерційними таємницями, репутацією та іншими нематеріальними активами і дозволяє іншій компанії користуватися цією системою на певних умовах. Найперспективнішими напрямками впровадження франчайзингової системи в Україні в сучасних умовах є роздрібна торгівля, громадське харчування, побутові послуги, будівництво, автосервіс, готельне господарство, пункти прокату.

Іншим видом державної фінансової підтримки малих підприємств є венчурне фінансування. Загалом це своєрідне вкладення коштів із високим ступенем ризику, без отримання будь-яких гарантій, в акції новостворюваних малих фірм, які орієнтовані на розробку і виробництво наукомістких продуктів, задля їх розвитку й розширення, з метою отримання прибутку від приросту вартості вкладених коштів.

Лізинг – це довгострокова оренда споруд виробничого призначення, устаткування, машин, транспортних засобів із правом викупу за залишковою вартістю. Переваги, які отримують від лізингу, сприяють створенню нових технологій, зростанню виробництва, що особливо необхідно в умовах ринкових

перетворень. Лізинг забезпечує підвищення продуктивності устаткування, оскільки підприємства намагаються використати залучені на короткий термін засоби на повну потужність.

Одним із важливих видів державної підтримки розвитку малого і середнього бізнесу є матеріально-технічна та інноваційна підтримка, а саме розробка й впровадження механізму передачі фірмам виробничих площ, у тому числі й вивільнених через банкрутство, замовлення робіт і поставок для державних потреб, формування ринку нерухомості, розробка механізму передачі малим підприємствам нових технологій, а також обладнання, яке необхідне для здійснення бізнесу, на пільгових умовах. За рахунок Державного інноваційного фонду впроваджують нові технології та інноваційні проекти для підтримки фірм, які здійснюють інноваційну діяльність.

Держава також повинна забезпечити інформаційну підтримку через створення бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів та інших установ, які варто описати детальніше. Ефективним інститутом підтримки є бізнес-техноінкубатори, які допомагають успішному розвитку початківців у бізнесі. Вони надають новоствореним фірмам протягом першого, найважчого, року їх діяльності технічну та консультативну підтримку. Бізнес-техноінкубатори надають доступ молодим компаніям до технологій та обладнання, яке на перших етапах управління бізнесом є для них малодоступними.

Інститутом консультаційної підтримки є консалтингові фірми, які надають управлінські, фінансові, юридичні і технологічні консультації. Під консалтингом розуміють надання консультацій товаровиробникам, оцінки торговельно-економічних умов експортно-імпортних операцій, аналіз фінансово-господарської діяльності підприємств і надання послуг щодо дослідження й прогнозування ринку.

Ефективним видом інформаційно-консультаційної підтримки є аудиторські послуги. Для уникнення помилок у бухгалтерії, які можуть призвести до значних фінансових втрат новоствореного підприємства, звертаються до аудиторських компаній. Аудитори у свою чергу надають консультації, проводять тематичні й комплексні аудиторські перевірки. Важливим видом державної підтримки є вишкіл кадрів.

Висновки. Для створення сприятливого підприємницького середовища доцільні:

- удосконалення, спрощення та усунення суперечностей у законодавчій базі, забезпечення її прозорості та стабільності;
- полегшення правил процедури створення нових підприємств, забезпечення необхідною інформацією.

Отже, формування ефективної державної політики підтримки сфери малого та середнього бізнесу є досить складним процесом, який потребує посиленої участі та уваги органів державної влади й об'єднань підприємців.

Бібліографічний список

1. Безруков О. А. Фінансові проблеми розвитку малого і середнього бізнесу в Україні / О. А. Безруков // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Фінансові механізми активізації підприємництва в Україні. – 2002. – Вип. 2 (XXXIII), ч. 2. – С. 134–143.
2. Гордієнко Є. С. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / Гордієнко Є. С., Гордієнко А. О., Сидоренко І. М. – Режим доступу : www.pada.com.ua.
3. Зайцева Л. М. Державне регулювання малого бізнесу в трансформаційній економіці / Л. М. Зайцева, Н. В. Зайцева // Фінанси України. – 2001. – № 5. – С. 58-61.
4. Комарницький І. М. Фінансова інфраструктура для підтримки малих підприємств / І. М. Комарницький, О. Є. Кузьмін // Фінанси України. – 2003. – № 2. – С. 87-96.
5. Копченко І. М. Фінансовий механізм сприяння розвитку малого підприємництва / І. М. Копченко // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 65-69.

Малиновская О., Петрык И. Финансово-кредитная поддержка сферы малого и среднего бизнеса

Рассматриваются основные виды финансово-кредитной поддержки функционирования сферы малого та среднего бизнеса. Основные из них: бюджетное финансирование, льготное и ипотечное кредитование, франчайзинг.

Ключевые слова: финансово-кредитная поддержка, бюджетное финансирование, франчайзинг, сфера малого и среднего бизнеса.

Malinovska O., Petryk I. Financial-credit support of sphere of small and middle business

Functioning of sphere of small and middle business are examined in the article. Basic from them is: budgetary financing, favourable and mortgage crediting of crediting, franchajzing.

Key words: financial-credit support, budgetary financing, sphere of small and middle business.